

09 Закон за здравословни и безопасни условия на труд

Наименование:	Закон за здравословни и безопасни условия на труд			
Код:	09			
Вид на акт:	закон			
Предмет:	С този закон се уреждат правата и задълженията на държавата, работодателите, работещите, представителите на работещите по безопасност и здраве при работа, на лицата, които за своя сметка работят сами или в съдружие, и на други организации и юридически лица за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.(чл. 1)			
Основание за приемане на акта:	Чл. 16, чл. 48, ал. 5 и чл. 52, ал. 3 от Конституцията на Република България			
Орган приел/издал акта:	Народно събрание на Република България			
Обнародван:	Обн., ДВ, бр. 124 от 23.12.1997 г.			
В сила от:	27.12.1997 г.			
Изменения и допълнения:	Общ бр. изменения, в т.ч:	18		
	през настоящата година (2010):	1		
	през изследваната година (2009):	1		
	Държавен вестник, брой:	Година:	Забележка:	
	86,	1999		
	64, 92	2000		
	25, 111	2001		
	18, 114	2003		
	70	2004		
	76	2005		
	33, 48, 102, 105	2006		
	40	2007		
102, 108	2008			
93	2009			
12	2010			
Структура:	Части:	Глави:	Раздели:	Членове:
		7		55
Приложения:				
Прилагащ орган:	Министерски съвет Министър на труда и социалната политика Министър на здравеопазването			
Други органи по прилагане на акта:				
Административни структури:	Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ ТД „Инспекция по труда“ Органите на държавния здравен контрол НОИ			
Консултативни органи:	Национален съвет по условия на труд Отраслови и браншови съвети по условия на труд Регионалните (областните и общинските) съвети по условия на труд			
Други организации:	Служби по трудова медицина Национално представени организации на работещите Национално представени организации на работодателите			
Приложими процедури:	Административнопроцесуален кодекс Закон за административните нарушения и наказания			
Свързани национални актове:	Правно основание в изследвания акт:	Препращащ към чл.:	Наименование на свързания акт:	
	чл. 57, ал. 3		Кодекс за социално осигуряване	
	чл. 40		Закон за административните нарушения и наказания	
	чл. 42			
	чл. 53			
	чл. 56		Търговски закон	

	чл. 67				
	чл. 2				Закон за кооперациите
	чл. 3]				
	чл. 5				Закон за юридическите лица с нестопанска цел
	чл. 6				
	чл. 46				Закон за здравето
	чл. 193				
	чл. 23, ал. 1, т. 1				Закон за счетоводството
	чл. 276, ал. 1				Кодекс на труда
	чл. 276, ал. 2,				
	чл. 413,				
	чл. 414,				
	чл. 415				
	чл. 416				
Свързани международни актове извън правото на ЕС (конвенции, договори, харти и др.):	Правно основание в изследвания акт:	Преpraщaщ към чл.:	Наименование на свързания акт:		
			Конвенция № 161 от 1985 г. относно здравните служби по месторабота		
			Конвенция на МОТ № 81 относно инспекцията по труда		
Актове от правото на ЕС	№	Наименование	Правно основание	Преpraщaщ към чл.	Степен на транспониране (въвеждане) на актове на правото на ЕС (да/не)
	1.	Директива 89/391/ЕИО на Съвета от 12 юни 1989 г. за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място	36а (1), т. 1 36а (1), т. 2	16 § 1	да
	2.	Директива 91/383/ЕИО на Съвета от 25 юни 1991 г. за допълнение на мерките за насърчаване на подобряването на безопасността и здравето на работното място на работниците на срочно трудово правоотношение или временно трудово правоотношение	36а (1), т. 3		да
	3.	Директива 92/29/ЕИО на Съвета от 31 март 1992 г. относно минималните изисквания за безопасност и здраве за подобряване на	36 (1), т. 3		да

		медицинското обслужване на борда на плавателните съдове			
	4.	Директива 94/33/ЕО на Съвета от 22 юни 1994 г. за закрила на младите хора на работното място	36 (1), т. 3		да
	5.	Директива 83/477/ЕИО на Съвета от 19 септември 1983 г. относно защитата на работниците от рисковете, свързани с експозиция на азбест по време на работа	36 (1), т. 3		да
Контрол по прилагане на акта:	Министерство на труда и социалната политика Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ Органи на държавния здравен контрол				
Актове по прилагането:	№	Наименование	Правно основание	Прилагащ текст чл.	Задължен орган:
	1.	НАРЕДБА № 7 от 23.09.1999 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване Издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 88 от 8.10.1999 г., в сила от 9.01.2000 г., изм., бр. 48 от 13.06.2000 г., в сила от 1.01.2003 г. - изм., бр. 52 от 8.06.2001 г., изм. и доп., бр. 43 от 13.05.2003 г. (*), изм., бр. 37 от 4.05.2004 г., в сила от 5.11.2004 г., изм. и доп., бр. 88 от 8.10.2004 г., в сила от 5.11.2004 г., бр. 40 от 18.04.2008 г.	7(2) ЗЗБУТ; 276 КТ.		Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ към министъра на труда и социалната политика
	2.	НАРЕДБА № 16 от 31.05.1999 г. за физиологични норми и правила за ръчна	11(3)		Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ към

	<p>работа с тежести Издадена от министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 54 от 15.06.1999 г., в сила от 16.09.1999 г., изм., бр. 70 от 26.08.2005 г.</p>			<p>министъра на труда и социалната политика</p>
3.	<p>НАРЕДБА № 15 от 31.05.1999 г. за условията, реда и изискванията за разработване и въвеждане на физиологични режими на труд и почивка по време на работа Издадена от министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 54 от 15.06.1999 г.</p>	12(2)		<p>Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ към министъра на труда и социалната политика</p>
4.	<p>НАРЕДБА № 3 от 23.02.2010 г. за формата, съдържанието, реда и начина за подаване и съхраняване на декларацията по чл. 15, ал. 1 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд Издадена от министъра на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 19 от 9.03.2010 г., доп., бр. 43 от 8.06.2010 г., в сила от 8.06.2010 г.</p>	15(2)		<p>Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ към министъра на труда и социалната политика</p>
5.	<p>НАРЕДБА № 5 от 11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска Издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването,</p>	17		<p>Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ към министъра на труда и социалната политика</p>

	обн., ДВ, бр. 47 от 21.05.1999 г.			
6.	<p>НАРЕДБА № 3 от 27.07.1998 г. за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата от професионалните рискове и превенция на тези рискове (Загл. изм. ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г.)</p> <p>Издадена от министъра на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 91 от 5.08.1998 г., изм., бр. 102 от 22.12.2009 г., в сила от 1.01.2010 г.</p>	24(2)		Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ към министъра на труда и социалната политика
7.	<p>НАРЕДБА № 3 от 25.01.2008 г. за условията и реда за осъществяване дейността на службите по трудова медицина</p> <p>Издадена от министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 14 от 12.02.2008 г.</p>	25б(4)		Министър на здравеопазването
8.	<p>НАРЕДБА № 4 от 3.11.1998 г. за обучението на представителите в комитетите и групите по условия на труд в предприятията</p> <p>Издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 133 от 11.11.1998 г., в сила от 11.02.1999 г., изм. и доп., бр. 85 от</p>	30(1)		Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ към министъра на труда и социалната политика

	17.10.2000 г., в сила от 17.10.2000 г.			
9.	НАРЕДБА № 3 от 19.04.2001 г. за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място Издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 46 от 15.05.2001 г., в сила от 16.08.2001 г., изм. и доп., бр. 40 от 18.04.2008 г.	36 т.2 ЗЗБУТ, 284, ал. 3 КТ		Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда" към министъра на труда и социалната политика
10.	НАРЕДБА № РД-07/8 от 20.12.2008 г. за минималните изисквания за знаци и сигнали за безопасност и/или здраве при работа Издадена от министъра на труда и социалната политика, министъра на извънредните ситуации и министъра на вътрешните работи, обн., ДВ, бр. 3 от 13.01.2009 г.	36 т.2		Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда",
11.	НАРЕДБА № 3 от 5.05.2005 г. за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на вибрации Издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 40 от 12.05.2005 г., в сила от 6.07.2005 г.	36 т.2		Министър на труда и социалната политика Министър на здравеопазването
12.	НАРЕДБА № 5 от 11.06.2010 г. за	36 т.2		Министър на

	<p>минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рисковете, свързани с експозиция на изкуствени оптични лъчения</p> <p>Издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 49 от 29.06.2010 г.</p>			<p>здравеопазването</p> <p>Министър на труда и социалната политика</p>
13.	<p>НАРЕДБА № 7 от 15.08.2005 г. за минималните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с видеодисплеи</p> <p>Издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 70 от 26.08.2005 г.</p>	36 т.2		<p>Министър на здравеопазването</p> <p>Министър на труда и социалната политика</p>
14.	<p>НАРЕДБА № 1 от 23.03.2006 г. за условията и реда за финансиране на проекти и програми от фонд "Условия на труд"</p> <p>Издадена от министъра на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 28 от 4.04.2006 г.</p>	46(2)		<p>Министър на труда и социалната политика</p>
15.	<p>НАРЕДБА № 8 от 26.11.2007 г. за условията и реда за финансиране на диагностиката на професионалните болести от фонд "Условия на труд"</p> <p>Издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на</p>	46(3)		<p>Министър на труда и социалната политика</p> <p>Управител на фонд „Условия на труд“</p>

	здравеопазването, обн., ДВ, бр. 103 от 7.12.2007			
16.	ПРАВИЛНИК за дейността на фонд "Условия на труд" Издаден от министъра на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 40 от 18.04.2008 г., в сила от 1.01.2008 г.	49 т.1		Министър на труда и социалната политика Управител на фонд „Условия на труд“
17.	ПРАВИЛНИК за дейността на управителния съвет на фонд "Условия на труд" Издаден от министъра на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 28 от 4.04.2006 г.	49 т.2		Министър на труда и социалната политика Управител на фонд „Условия на труд“
18.	НАРЕДБА за задължително застраховане на работниците и служителите за риска "трудова злополука" Приета с ПМС № 24 от 6.02.2006 г., обн., ДВ, бр. 15 от 17.02.2006 г., изм. и доп., бр. 68 от 22.08.2006 г., изм., бр. 46 от 12.06.2007 г., в сила от 12.06.2007 г., бр. 5 от 19.01.2010 г.	52(1)		Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“
19.	УСТРОЙСТВЕН ПРАВИЛНИК на Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда" Приет с ПМС № 83 от 22.04.2008 г., обн., ДВ, бр. 44 от 9.05.2008 г., изм. и доп., бр. 43 от 9.06.2009 г., в сила от 9.06.2009 г., бр. 35 от 11.05.2010 г., в сила от 11.05.2010 г.	54(3) ЗЗБУТ във връзка с чл. 75, ал. 2 от Закона за насърчаване на заетостта. 55 Закона за администрацията		Министър на труда и социалната политика
20.	НАРЕДБА № 5 от 20.04.2006 г. за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работниците по срочно трудово правоотношение или временно трудово правоотношение Издадена от	36, т. 2		Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“

	министъра на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 43 от 26.05.2006 г.			
Абревиатури:	КРБ	Конституция на Република България		
	КТ	Кодекс на труда		
	КСО	Кодекс за социално осигуряване		
	ЗЗБУТ	Закон за здравословни и безопасни условия на труд		
	ЗЗ	Закон за здравето		
	ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България		
	ТЗ	Търговски закон		
	ЗЮЛНЦ	Закон за юридическите лица с нестопанска цел		
	ЗК	Закон за кооперациите		
	ЗС	Закон за счетоводството		
	ЗАНН	Закон за административните нарушения и наказания		
	МС	Министерски съвет		
	МТСП	Министерство на труда и социалната политика		
	МЗ	Министерство на здравеопазването		
	ИА „ГИТ“	Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“		
	НСУТ	Национален съвет по условия на труд		
	СТМ	Служба по трудова медицина		
КРСТМ	Комисия за регистриране на службите по трудова медицина			
ОДЗК	Органи на държавния здравен контрол			
Бележки и общи коментари по закона:	<p>Директива на Съвета от 19 септември 1983 година относно защитата на работниците от рискове, свързани с експозиция на азбест по време на работа (Втора специална директива по смисъла на член 8 от Директива 80/1107/ЕИО) (83/477/ЕИО) е отменена с Директива 2009/148/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно защитата на работниците от рискове, свързани с експозиция на азбест по време на работа.</p> <p>Директива 92/29/ЕИО на Съвета от 31 март 1992 г. относно минималните изисквания за безопасност и здраве за подобряване на медицинското обслужване на борда на плавателните съдове, е транспонирана в Кодекс за търговско мореплаване и Наредба № 9 за медицинското обслужване на корабите</p> <p>Без да са посочени изрично в разпоредби на ЗЗБУТ, като свързани актове от правото на ЕС са идентифицирани още:</p> <p>Директива 2003/88/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година относно някои аспекти на организацията на работното време</p>			

Директива 92/85/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето по време на работа на бременни работнички и на работнички родилки или кърмачки (Десета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/

Директива 90/270/ЕИО на Съвета от 29 май 1990 г. относно минималните изисквания за безопасни и здравословни условия на труд при работа с екранно оборудване (пета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 87/391/ЕИО) (90/270/ЕИО)

Директива 92/91/ЕИО на Съвета от 3 ноември 1992 година за минималните изисквания за подобряване опазването на безопасността и здравето на работниците в отрасли, свързани с рудодобива чрез сондиране (Единадесета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО)

Директива 92/104/ЕИО на Съвета от 3 декември 1992 година относно минималните изисквания за подобряване опазването на безопасността и здравето на работниците в отрасли, свързани с рудодобива по открит и подземен способ (Дванадесета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО)

Директива 2000/79/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 година относно Европейското споразумение за организация на работното време на мобилните работници в гражданската авиация, сключено от Асоциацията на европейските авиокомпании (АЕА), Европейската федерация на транспортните работници (ETF), Европейската асоциация на пилотите (ЕСА), Асоциацията на европейските регионални авиокомпании (ЕРА) и Международната асоциация на въздушните превозвачи (IACA)

Директива на Съвета от 30 ноември 1989 година относно минималните изисквания за безопасност и здраве на работното място (първа специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО)

ДИРЕКТИВА 2009/104/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 16 септември 2009 година относно минималните изисквания за безопасността и здравето на работниците при използването на работно оборудване по време на работа (Втора специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО)

Директива 2006/25/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2006 година относно минималните изисквания за здраве и безопасност, свързани с експозицията на работниците на рискове, дължащи се на физически агенти (изкуствени оптични лъчения) (Деветнадесета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО)

Директива № 2002/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 юни 2002 година относно минималните изисквания за здраве и безопасност, свързани с експозицията на работниците на рисковете от физически агенти (вибрации) (шестнадесета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО)

Препоръки от общ
характер: